

NASLJEDNICI U KOMUNIZMU OPLJAČKANIH ZEMLJIŠNIH ZAJEDNICA TRAŽE POVRAT IMOVINE

Nasljednici
prava na
zemljište i šume
ovaj put kreću u
akciju s timom
odvjetnika
V. Gredelja

Prizor s obilježavanja godišnjice Seljačke bune koja se svake godine održava u Gornjoj Stubici, rodnom selu Matije Gubca

ZAKON OD 26. TRAVNJA 1894.

O UREDJENJU
ZEMLJIŠNIH ZAJEDNICA

ZAKON OD 1. SVIBNJA 1895.

O UREDJENJU
PLEM. OBČINE TUROPOLJSKE

SA PROVEDBENIM I SA SVIM NAKNADNO IZDANIM NAREDBAMA

“Matija Gubec” pokreće novu seljačku bunu

Procjene su da bi 400.000 građana moglo tražiti milijun do dva četvorna metra zemljišta. **piše Marinko Jurasić**

Potomci kmetova koji su, nakon što je ban Josip Jelačić 1848. ukinuo feudalne odnose okupljeni, prema kasnijim povijesnim podacima, u 2396 zemljišnih zajednica koje su raspolagale sa 1,18 milijuna jutara nekretne, planiraju novu “seljačku bunu”. Cilj im je povrat te impresivne količine šuma i zemljišta koju im je komunistička vlast otela 1947. godine. Prema nekim procjenama, danas bi broj nasljednika ovlaštenika zemljišnih zajednica na području od milijun do dva četvornih metara mogao biti i 400.000 građana, od kojih mnogi nisu niti svjesni da su baštiniči tih specifičnih seoskih imovinskih zajednica. Namjera je okupiti ih kako bi postali sila koja može povesti “seljačku bunu”, ovaj put na čelu s “Matijom Gupcem”, kako bi se simbolično skraćeno nazvala njihova udruga.

Novu nadu dala im je lanjska odluka Ustavnog suda u slučaju Prevlaka. Ponukani njegovim uspjehom, obratili su se odvjetniku Vladimiru Gredelju koji je, počašćen time što je dobio takvu prigodu, prihvatio, kako je rekao, definitivno najveći izazov u svojoj karijeri. On već odraduje pravne radnje potrebne za utemeljenje udruge, a okupio je i tim stručnjaka koji bi trebao uvjeriti državu da konačno treba donijeti zakon kojim će nasljednici ovlaštenika zemljišnih zajednica dobiti imovinu oduzetu njihovim precima.

Ideja nije nova, još od devedesetih na tome se inzistira kroz razne političke i pravne inicijative, koje su prošle put do Sabora i Ustavnog suda, ali dosad bez rezultata. Sva ta nastojanja obradeno su u dvjema knjigama Zdravka Lučića pod nazivom Obnova hrvatskih zemljišnih zajednica (iz 1996.) i K povratu imovine zemljišnim zajednicama Hrvatske (2011.).

– Hrvatski je trebalo graditi na čvrstim temeljima pa se politička elita u obračunu s komunističkim naslje-

dem trebala ograditi ne samo od komunističkih zločina već i od otimačine imovine. Zar je moguće graditi demokratsko, građansko, uljudeno društvo i držati ono što su komunisti oteli? Želimo da naziv Matija Gubec poziva građane na pobunu, dakako u zdravom građanskopravnom smislu. Gluposti i mediokritetima među političkom elitom treba reći: “Dosta je gospodo!” Udruga pretendira okupiti tu vojsku hrvatskih građana kako bi se političke garniture pritisnulo da konačno ljudima vrate njihovo – kaže odvjetnik Gredelj, koji je uvjeren da bi povrat imovine bio i društveno koristan jer se svi slažu da je država najlošiji gospodar.

– Za najbliže suradnike pozvao sam poznate i stručne ljude, ekonomistu i znanstvenika svjetskog glasa Slavka Kulića, bivšeg suda Vrhovnog i Ustavnog suda Hrvoja Momčinovića i predsjednika Hrvatskog društva lobista Natka Vlahovića, a povremeno će prema potrebi i koliko mu zdravlje dopusti surađivati i Mladen Žuvele, bivši sudac Ustavnog suda – kaže Gredelj.

Cilj je srušiti učinke Zakona o proglašenju imovine zemljišnih i njima sličnih zajednica te krajiških imovnih općina od 15. travnja 1947. godine koji je potpisao ondašnji predsjednik Sabora Vladimir Nazor. Zanimljivo je da je uoči donošenja tog zakona, Plemena općina Turopolje s više od 3000 domova i 20.000 članova, podnijela predstavku Saboru u kojoj od ondašnje vlasti traže temeljito razmatranje “ovih naših čisto hrvatskih te seljačkih narodnih izbornosti i posebnosti” koju je narod izgradio “čuvaajući je ljubomorno kroz sva pokoljenja kao svetu i naslijeđenu baštinu svojih praotaca”. Obrazložili su i da “turopoljsko plemstvo” (zapravo čine obični seljaci od pluga i motike “jednakopravni i istovrijedni pripadnici cijelog našeg radnog naroda”, te predstavku završili a onda neizbježnim “Smrt fašizmu sloboda narodu”.

Još je zagrebački odvjetnik Matija Očić devedesetih upozoravao kako niti osobe kojima pripada pravo na povrat te imovine ne znaju o čemu se radi kad je riječ o tom posebnom obliku skupnog vlasništva koji se razvio na područjima Hrvatske; Slavoniji, Srijemu i u Vojnoj krajini. Različiti oblici tih zajednica kroz predaju

dem trebala ograditi ne samo od komunističkih zločina već i od otimačine imovine. Zar je moguće graditi demokratsko, građansko, uljudeno društvo i držati ono što su komunisti oteli? Želimo da naziv Matija Gubec poziva građane na pobunu, dakako u zdravom građanskopravnom smislu. Gluposti i mediokritetima među političkom elitom treba reći: “Dosta je gospodo!” Udruga pretendira okupiti tu vojsku hrvatskih građana kako bi se političke garniture pritisnulo da konačno ljudima vrate njihovo – kaže odvjetnik Gredelj, koji je uvjeren da bi povrat imovine bio i društveno koristan jer se svi slažu da je država najlošiji gospodar.

– Za najbliže suradnike pozvao sam poznate i stručne ljude, ekonomistu i znanstvenika svjetskog glasa Slavka Kulića, bivšeg suda Vrhovnog i Ustavnog suda Hrvoja Momčinovića i predsjednika Hrvatskog društva lobista Natka Vlahovića, a povremeno će prema potrebi i koliko mu zdravlje dopusti surađivati i Mladen Žuvele, bivši sudac Ustavnog suda – kaže Gredelj.

Cilj je srušiti učinke Zakona o proglašenju imovine zemljišnih i njima sličnih zajednica te krajiških imovnih općina od 15. travnja 1947. godine koji je potpisao ondašnji predsjednik Sabora Vladimir Nazor. Zanimljivo je da je uoči donošenja tog zakona, Plemena općina Turopolje s više od 3000 domova i 20.000 članova, podnijela predstavku Saboru u kojoj od ondašnje vlasti traže temeljito razmatranje “ovih naših čisto hrvatskih te seljačkih narodnih izbornosti i posebnosti” koju je narod izgradio “čuvaajući je ljubomorno kroz sva pokoljenja kao svetu i naslijeđenu baštinu svojih praotaca”. Obrazložili su i da “turopoljsko plemstvo” (zapravo čine obični seljaci od pluga i motike “jednakopravni i istovrijedni pripadnici cijelog našeg radnog naroda”, te predstavku završili a onda neizbježnim “Smrt fašizmu sloboda narodu”.

Još je zagrebački odvjetnik Matija Očić devedesetih upozoravao kako niti osobe kojima pripada pravo na povrat te imovine ne znaju o čemu se radi kad je riječ o tom posebnom obliku skupnog vlasništva koji se razvio na područjima Hrvatske; Slavoniji, Srijemu i u Vojnoj krajini. Različiti oblici tih zajednica kroz predaju

Slavko Kulić
ekonomist i
znanstvenik

Završio je Ekonomski fakultet, te se usavršavao na polju filozofije, politologije, ekonomije, prava i sociologije, član HAZU...

Natko Vlahović
predsjednik
Hrvatskog
društva
lobista

Direktor Vlahović grupe od prošle je godine predsjednik Hrvatskog društva lobista, gdje je zamijenio Matu Granića.

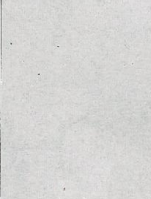
Hrvoje Momčinović
bivši
vrhovni i
ustavni
sudac

Rođen je 1936, bio je i dopredsjednik Ustavnog suda, magistrirao na temiz trgovačkog prava, predavač na stručnim savjetovanjima...

Mladen Žuvele
bivši
vrhovni i
ustavni
sudac

Rođen je 1936. Bio je i predsjednik Građanskog odjela Vrhovnog suda, autor brojnih znanstvenih i stručnih radova, predavač...

Danas vladajući su, kao oporbeni zastupnici, predlagali zakon koji vlada Jadranke Kosor nije prihvatila ponajviše zbog proračuna

Predstavnik zemljišnih zajednica 2011. Picula je povzao s Milanovićem

i običajno pravo razvijani su u drugoj polovini 19. stoljeća sve dok 1894. za Franje Josipa I. zakonom hrvatsko-slavonsko-dalmatinskog sabora nisu dobile pravnu osobnost. Taj su zakon supotpisali Imbro pl. Josipovići i grof Dragutin Khuen-Herdervary. Očič navodi kako su zemljišne zajednice bile “nešto posve naše i hrvatsko”, da su odigrale važnu ulogu u zaštići etničkog sastava hrvatskog sela. Prema studiji s Agronomskog fakulteta one su se pokazale i kao pokretač naprednog gospodarstva na selu te bi i danas ubrzale povećanje obiteljskih gospodarstava te bolje iskoristile tehnološke i tržišne mogućnosti u poljoprivrednoj proizvodnji i plasmanu. U nacrtu prvog Zakona o denacionalizaciji koji je u svibnju 1992. prošao prvo čitanje u Saboru, u članku 13. bilo je propisano: “Temeljem ovoga zakona vraća se poljoprivredno zemljište, šume i šumsko zemljište oduzeto zemljišnim zajednicama, te krajiškim imovnim općinama”. Povrat se temeljio na Zakonu o uređenju zemljišnih zajednica u odnosu na “pravoužitnike” tih zajednica, jer su samo ti određeni pojedinci, a ne čitava sela (općine), bili njegovi članovi.

Predstavnicima zemljišnih zajednica Milanović je kao šef oporbe rekao: “Vi ste potpuno moralno u pravu”, ali to ni tada ni danas nije pomoglo

Međutim, taj prijedlog zakona formalno je propao zbog nepoštivanja rokova nakon prvog čitanja, a kasnije se više nije pojavio u tom obliku. Tek je u Nacrtu zakona o oduzetoj imovini usesena odredba prema kojoj Vlada RH “iznimno” može tu bivšu “općenarodnu imovinu” prenijeti na jedinicu lokalne samouprave što je odvjetnik Očić u svom osvrtu ocijenio prije “kao čin poruge, nego kao neznanje” jer kao da pravoužitnicima zemljišnih zajednica nije svejedno držli li njihovu imovinu država ili lokalna jedinica. Korštenje komunističkom otimačnom nepotrebno je pravnoj i demokratskoj državi, zaključio je. Potkraj 2010. skupina od devetero zastupnika na čelu s Goranom Beusom Richemberghom, u kojoj su bili i Silvano Hrelja, Tonino Picula i Vesna Pusić, predložila je dopunu Zakona o naknadi koja je predviđala povrat imovine “oko 400.000 građana” nasljednicima zemljišnih zajednica. Vlada Jadranke Kosor tomu se protivila jer su zemljišne zajednice izgubile pravni kontinuitet, a ni fizičke osobe ne mogu tražiti povrat imovine jer “pravoužitničko pravo” nije bilo stvarno-pravnog karaktera. U nizu argumenata ključni je bio što prijedlog izaziva nove obveze za državni proračun. U svibnju 2011. godine tri su saborska odbora imala tematsku sjednicu o zemljišnim zajednicama, koju je vodila Dragica Zgrebec (SDP), te su uz pomoć Tonina Picule predstavnici zemljišnih zajednica razgovarali s tadašnjim prvim čovjekom oporbe Zoranom Milanovićem koji im je tada, šest mjeseci prije nego je došao na vlast dao podršku, kazavši “Vi ste potpuno moralno u pravu”, navodi se u knjizi izdanoj u lipnju 2011.

Nikad
robom

GORAN GEROVAC

Zavidimo nogometašima. Oni se jedini mogu skinuti i naciji pokazati golo dupe

H

rvatska je izgubila od Brazila, pobjeđila je desetkovanu Kamerun. Nakon poraza bili smo ponosni, nakon pobjede, naravno, euforični? Da je slučaj jednokratna, hajde, još bih ga mogao razumjeti, ali svako malo nam se ponavljaju porazi kojima se moramo ponositi. Mora da smo do sada već postali najponosniji ljudi ikad. Ne mogu ni zamisliti koliko bismo tek ponosni bili da pobjeđujemo ili bismo bili neskriveno rasposasani, bahati i vjerojatno pripiti kao prizori s onih bazenskih fotografija. Nemamo se mi što ljutiti na tu golotinu jer kategorije poraza i pobjeda, odmjerjenosti i nezadovoljstva već dugo nisu iste za vas s problemima jednog preživljavanja i nogometnog ekskluzivnog novčanog primitivizma koji je inače duhovitu igru sveo na ono što je ona danas – jedva podnošljivo mlataranje po terenu. Ali ima tu i svoje prednosti. Nogomet, dakako, nije veći od života, ali ga nesmiljeno i univerzalno razotkriva. Najprije odnos prema pobjedama i porazima koje igrači uglavnom prebode već kod zamjene dresova nakon utakmica, za naciju bi trebao biti trajna vrijednost s kojom se valja identificirati. Biti ponosan zbog poraza u korijenu ništava mogućnost da i u porazu i u pobjedi bude dostojanstven. Nitko ne želi pokazati kako biti odmjerjen jer to onda podrazumijeva poštovanje prema nekim drugim vrijednostima, uglavnom ismijanim i prezrenim samo da bi nas se lakše moglo uvjeriti u činjenicu da su nam porazi suđeni kao trajna kategorija, ali da stanje gubitništva i nije tako loše. Ako ne znaš za nešto drugo. Tako se ruše standardi životnih očekivanja i prava da stvari tražiš od života. I premda nogometne ekipe nose titule reprezentacija vlastitih nacija, tituliraju istinu obuhvaća tek polovično. Oni su pravi predstavnici svake nacije u globalnoj neobrazovanosti, nezainteresiranosti, površnosti, nenadarenosti, uskokrdnosti, inferiornosti i preozbiljom shvaćanju sebe samih. Jeste li ikada gledali i slušali ista blesavije od onih blebetanja prije i poslije utakmica koje se nazivaju analizama i koje su dosegle epske razmjere tumačenja kretanja 22 čovjeka po zelenoj livadi? Hoće li ovaj onome iza leđa, hoće li čuvati igrača ili prostor, kako je aduktor, a kako zadnja loža... Ma od-analizirajte se. Nerazumljiva, dosadna, nemaštovitim frazama prepuna naklapanja, izjave igrača od kojih se neprekidno očekuje čudo, a dobiju uvijek četiri iste rečenice, dvostruki je jad u pokušaju da od loptanja napravi akademiju buduću

da su akademije i akademci već sami po sebi ionako dovoljno jadni. Gurati radost igre u akademske klupe... Ne-procjenjivo glupo. Sve to je samo alibi za ono što slijedi, točku u kojoj se reprezentacije otimaju od nacionalnog identificiranja, a to je mjesto u kojem zertanje bogatstva posve drugačijim čini i perspektivu gledanja na pobjede i poraze. Vama izgubljena utakmica može izgledati tragično, ali rasposasanim nositeljima kopački ona je još samo jedan radni dan na nerazumljivo visoko honoriranim rekreativnim pozicijama. Tu oni prestaju predstavljati vas, a vi prestajete dijeliti istu emociju s njima. Himne s rukama na sru i zastave što u suton vijor na vjetru prizori su za nacionalpateitične goblene, ne i objektivna slika stvari u odnosu tko tu za koga igra. Tek goli na bazenu postaju opet dijelovi iste slagalice, jer i prevladavajuća većina među nama radila bi to isto samo da im se pruži prilika, da materijalnom neovisnošću mogu tući elementarne frustracije života i svima koji ih natežu pokazati golo dupe. Na nogometaše ljudi nisu ljutiti zbog njihove nepristojnosti, nego su ljutiti zato što si i sami ne mogu dovoliti njihovo ponašanje. Stoga nogometni repre-

Nogometaši svoje nacije najlošije reprezentiraju za vrijeme utakmica. Tek goli na bazenu oni postaju ono što bi većina htjela biti, ali za to nema novca

zentativci svoje nacije najslabije reprezentiraju na stadionu, a pravi izdanci onoga što nacija jest postaju tek izvan igrališta. Paradokso totalnog nogometa. Ne i jedini. Na tribinama, pogotovo svjetskih i kontinentalnih prvenstava, ne sjede najvišnji nego turisti pa onda, što je više sudaca, sve je više kontroliranih ishoda, pa što je više novca, ukupni je dojam sve siromašniji... Volio bih da nogomet opet postane isključivo igra, što je preduvjet da u pobjedi i porazu u njoj ne budu pokrivači kolektivnog stanja duha. Kako ćemo proći na ovom SP-u za moj osobni osjećaj ponosa neće značiti apsolutno ništa jer znam da nijedna od tih reprezentacija ne predstavlja mene, ja s njima nemam ništa fundamentalno zajedničko. No siguran sam da nas se kao naciju može gurnuti u kolektivni stid ili ponos samo da bi nas se pojedinačno lakše moglo tućati u zdrav mozak. Jer to je stvarna igra koja se preko nogometa igra s nama.

goran.gerovac@vecernji.net